

Mariola Olejniczak

Rok Józefa Ignacego Kraszewskiego w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Studia Lednickie 12, 159-161

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Rok Józefa Ignacego Kraszewskiego w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

W trakcie ostatniego posiedzenia sejmku w 2011 roku posłowie ustanowili, że rok 2012 będzie m.in. Rokiem Józefa Ignacego Kraszewskiego, najpłodniejszego polskiego pisarza, autora 232 powieści, w tym 144 powieści społecznych, obyczajowych i ludowych oraz 88 historycznych, z których najbardziej znana jest *Stara baśń*.

Twórczość J.I. Kraszewskiego zadziwia i fascynuje czytelników i historyków literatury od XIX wieku do dziś. Pośród setek dzieł do najwybitniejszych większość zalicza wydaną w 1876 roku powieść *Starą baśń*, której część akcji pisarz umieścił na Ostrowie Lednickim. Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, czując się dłużnikiem pisarza, a zarazem pragnąc oddać cześć, honor i pamięć temu tytanowi pracy, wielkiemu patriocie i piewcy dziejów zniewolonego narodu polskiego, przygotowało program obchodów jubileuszowych. Składały się na nie: wystawa pt. „Chram boga Nii na Ostrowie Lednickim. Świat wierzeń w *Starej baśni* J.I. Kraszewskiego” oraz cykl imprez edukacyjnych, których celem było przypomnienie twórczości „ojca powieści polskiej”, „entuzjasty idylli prasłowiańskiej” i wprowadzenie współczesnych odbiorców w zapomniany świat słowiański. Otwarcie ekspozycji odbyło się 27 kwietnia 2012 roku. W ciągu sezonu (tj. do 30 października) zwiedziły ją 17 734 osoby. Równocześnie z otwarciem wystawy został uruchomiony towarzyszący jej program edukacyjny. Zajęcia przygotowano dla różnych grup wiekowych. Dlatego też miały one różny charakter od zabawowo-kwizowych po poważniejsze formy takie jak dyskusje dotyczące m.in. czytelnictwa. **Program ten został wyróżniony w konkursie na najwybitniejsze wydarzenie muzealne roku 2012 w Wielkopolsce nagrodą Izabella 2012 w kategorii Działalność Edukacyjna, Promocyjna, Marketingowa.**

Ze względu na spore zainteresowanie, jakim wystawa cieszyła się w 2012 roku była ona również otwarta w roku 2013. Poza wystawą przeprowadzono ogólnopolski konkurs plastyczny pt. „*Stara baśń* widziana oczyma współczesnych... stwórzmy baśniowy komiks”. W konkursie wzięło udział 49 osób ze szkół z całej Polski. Od kwietnia do września proponowano bogatą ofertę imprez skierowanych do różnych grup odbiorców. Celem było przybliżenie postaci pisarza, a przez zapoznanie

z treścią *Starej baśni* danie każdemu szansy poznania Ostrowa Lednickiego jeszcze z czasów pogańskich, ostrowa wypełnionego magią i kultem prasłowiańskich bogów.

Na cykl imprez Roku Jubileuszowego J.I. Kraszewskiego w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy składały się:

1. Wystawa „Chram boga Nii na Ostrowie Lednickim. Świat wierzeń w *Starej baśni* J.I. Kraszewskiego” (otwarcie 27 kwietnia);
2. Magiczna Majówka (1–3 maja). Piknik rodzinny, który przez zabawę pozwolił uczestnikom przenieść się w magiczny świat *Starej baśni*, połączonej z jarmarkiem, zabawami edukacyjnymi i wykładami. Podczas majówki można było zapoznać się z pracą archeologa i poczuć klimat X wieku, zgłębiając tajniki zielarstwa.
3. Kupała „Noc Kupały — najkrótsza noc w roku” (23/24 czerwca) warsztaty dla najmłodszych oraz inscenizacja obrzędu. Taniec ognia, koncert wraz z całonocnym czytaniem *Starej baśni* na wystawie w wykonaniu członków Klubu Dyskusji o Książce z Gniezna.
4. „Odkryj magiczny świat Józefa Ignacego Kraszewskiego. Znaki tamtych czasów są wśród nas”. Spotkanie w wigilię 200. rocznicy urodzin polskiego pisarza, 27 lipca. Widowisko plenerowe, które przypominało o kulcie młodej brzozy i odwiecznych siłach natury. Ciąg dalszy tych zajęć przeprowadzono w Gnieźnie podczas imprezy plenerowej „Koronacja Królewska” (28–29 lipca).
5. W każdą pierwszą sobotę miesiąca odbywało się darmowe oprowadzanie po Ostrowie Lednickim pod hasłem „Śladami *Starej baśni*”.
6. Oprócz cyklu imprez na Ostrowie Lednickim spotkanie ze *Starą baśnią* odbyło się w ramach cyklu edukacyjnego „Niedziela w Muzeum” w Rezerwacie Archeologicznym w Gieczu, oddziale Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy.

Całorocznymi działaniami na terenie Muzeum chcieliśmy skłonić uczestników do odpowiedzi na pytanie: co wiemy o *Starej baśni*. Dla wielu młodych osób jest to książka, której właściwie modnie jest nie czytać, książka wpisana w kanon lektur szkolnych, książka, o której wszyscy słyszeli tylko stereotypy, ale mało kto chce sam sprawdzić, jaka jest w rzeczywistości. Jaka jest zatem prawda o tej powieści? Mamy nadzieję, że dzięki całorocznej prezentacji osoby i dzieła J.I. Kraszewskiego uczestniczący w cyklu naszych imprez poznali słowiański świat *Starej baśni*, który zachwyca i przyciąga. Książka stanowi niesamowity zbiór wiadomości dotyczących wierzeń, obyczajów i przypowieści ludowych. Muzeum starało się wskazywać, że ten tajemniczy i mroczny klimat, napięcie i strach... można odnaleźć tylko w tak znakomitych dziełach jak *Stara baśń*. Zwrócono uwagę na fakt, że książka jest powieścią historyczną z czasów legendarnych o żywo toczącej się akcji. Mimo długich opisów zawiera kilka pasjonujących wątków o świecie i miejscu, do którego bez pogłębionej wiedzy niewiele ma dostęp. Dzięki przybliżeniu treści książki z towarzyszeniem komentarza popularnonaukowego miejsce to stało się przystępniejsze. Tematyka książki ukazuje bowiem obrzędy rodzinne, doroczne, ludowe wierzenia, uroki, kłątwy, czary, zioła i ich zastosowanie. Wszystko to opisane w niecodzienny i oryginalny sposób przez Józefa Ignacego Kraszewskiego dało możliwość uczestnikom naszych spotkań przenieść się do owego magicznego świata.

Powyższe działania stały się także bodźcem do otwartej dyskusji różnych środowisk nad widocznym zanikiem czytelnictwa, a także do ustawicznego kształtowania i ugruntowywania tradycji kulturowej naszego narodu.

O wyjątkowości zaplanowanych i zrealizowanych przez nas działań świadczy fakt, że poza Muzeum J.I. Kraszewskiego w Romanowie Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy było jedyną instytucją, która w tak szeroki sposób upamiętniała w minionym roku postać wybitnego polskiego pisarza historycznego. Wszystkie działania edukacyjne, wystawa oraz przygotowane wydawnictwa z jednej strony pozwoliły ukazać epokę, w której tworzył J.I. Kraszewski, starając się w ten sposób budować tożsamość narodową Polaków pod wszystkimi zaborami, a z drugiej zaginiony świat, o którym pisał. Przeprowadzone działania były też nastawione na budowanie, tak wyśmiewanych w niektórych środowiskach, postaw patriotyzmu i ciągłości kulturowej pokoleń.